METSÄBIOTALOUDEN TIEDEPANEELI

Metsäbiotalouden tiedepaneelin asiantuntijalausunto

Asia: E 28/2024 vp Valtioneuvoston selvitys: Ilmastoriskien hallinta ihmisten ja hyvinvoinnin suojelemiseksi

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Aika: tiistai 21.5.2024 klo 10.45

Lausunto

Komissio antoi tiedonannon ”Ilmastoriskien hallinta ihmisten ja hyvinvoinnin suojelemiseksi” 12.3.2024 (COM(2024) 91 final). Tiedonanto on osa EU:n ilmastopolitiikan kokonaisuutta ja sen tavoitteena on vahvistaa varautumista voimakkaasti etenevän ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.

Sopeutumistoimien tulee perustua tutkimustietoon ja ennakointiin

Metsäbiotalouden tiedepaneeli tukee Suomen kantaa, jonka mukaan ilmastonmuutoksen nopea eteneminen tulee ottaa vakavasti ja että sopeutumista koskeva päätöksenteko tehdään ensisijaisesti kansallisista lähtökohdista käsin. Ilmastonmuutoksen vaikutukset metsiin ovat hyvin erilaisia riippuen ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeistä. Välimeren kuivassa ja kuumassa ilmastossa metsäpaloriskit korostuvat, ja Keski- ja Pohjois-Euroopassa erityispiirteenä on nopea hyönteistuhojen lisääntyminen. Metsäbiotalouden näkökulmasta myös Suomen sisäiset alueelliset erot tulee ottaa huomioon sopeutumisen suunnittelussa ja edistämisessä.

Paneeli pitää niin ikään tärkeänä, että ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvää tieto- ja osaamispohjaa vahvistetaan ja sopeutumistoimet suunnataan perustuen parhaaseen tieteelliseen tietoon ja vahvaan ennakointiin. Keskeisiä taustamuuttujia ovat lämpenemisen aiheuttamat sään ääri-ilmiöt, ymmärrys metsien häiriödynamiikasta ja metsäelinympäristöjen reagoiminen muuttuviin ilmasto-olosuhteisiin.

Metsäekosysteemien resilienssin ylläpito ja vahvistaminen

Metsäbiotalouden tiedepaneeli tukee Suomen ja komission näkemystä, jonka mukaan lisätoimia tarvitaan myös metsä- ja meriekosysteemien terveyden ja häiriöidensietokyvyn vahvistamiseksi. Metsien osalta komissio painottaa pelastuspalvelumekanismin hyödyntämistä metsäpaloriskien ehkäisemiseksi sekä seurantakehystä koskevien ehdotettujen asetusten käyttöä metsien ja metsänviljelyaineiston selviytymiskyvyn vahvistamiseksi.

Paneeli korostaa koko metsäsektorin ja metsätalouden keskeisten toimintatapojen ja tuotantorakenteen muutosta ja roolia metsäluonnonvaran ennakoivassa muokkaamisessa suurilla pinta-aloilla paremmin ilmastonmuutosta sietäväksi. Paneeli tukee vahvasti komission aikomusta ottaa myös ilmastopaineet huomioon arvioidessaan hiilinielujen mahdollista vaikutusta EU:n nettonollatavoitteisiin.

Paneeli arvioi, että EU:n toteutuneen nielukehityksen ja ennakoidun metsien ikärakenteen muutoksen sekä tuhomäärien nopean kasvun vuoksi metsänielujen rooli nettonollatavoitteiden saavuttamisessa jää aikaisemmin oletettua pienemmäksi. Siksi on tärkeää, että EU-varoja suunnataan mahdollisimman joustavasti ja tehokkaasti EU:n kilpailukyvyn, resilienssin ja puhtaan siirtymän edistämiseen. Paneeli katsoo, että monipuolistuvalla ja nykyistä vahvempaan arvonlisän tuottamiseen tähtäävällä metsäbiotaloudella on tämän tavoitteen edistämisessä keskeinen rooli.

Lausunnon tiivistelmä

Metsäbiotalouden tiedepaneelin näkemyksen mukaan

1. Ilmastoriskien ennakoinnin ja hallinnan tulee pohjautua tutkittuun tietoon ja vahvaan ennakointiin.
2. Metsiin kohdistuvien hillintätoimenpiteiden tulee olla kustannustehokkaita ja niiden tulee ottaa huomioon jäsenmaiden erilaiset ja muuttuvat ilmasto-olosuhteet ja kasvillisuusvyöhykkeet ja niihin soveltuvat metsänhoidon käytännöt.
3. Metsäsektori ja elinvoimainen, ennakoiva metsätalous on keskeinen työkalu sopeutumistoimenpiteiden toteutuksessa suurilla metsäpinta-aloilla.
4. Paneeli arvioi, että toteutuneet ja tulevat ilmastoriskit aiheuttavat metsänielujen merkittävän laskun ja vaikuttavat siten metsien rooliin EU:n nettonollatavoitteiden toteutumisessa.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat: Antti Asikainen ja Riikka Paloniemi

Liitteet:

Tiedoksi: